

УДК: 625.712.65.001.2

Осетрін М. М., к.т.н., професор, Погуца Т.О.,
Київський національний університет будівництва та архітектури

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАЛЬНИХ РІШЕНЬ ПАСАЖИРСЬКИХ АЕРОВОКЗАЛІВ (на прикладі міжнародних аеропортів України)

Виділено основні принципи проектування аеровокзалу. Детально розглянуті планувальні рішення аеровокзалів. Проаналізовано планувальне рішення і ріст пасажиропотоку основних аеропортів України. Запропоновано рекомендації.

Аеровокзал – головна споруда пасажирського комплексу аеропорту, в якій розташовані підприємства, призначені для перед-польотного та після-польотного обслуговування всіх категорій пасажирів повітряного транспорту та багажу.

Технологічне, об'ємно-планувальне і конструктивне рішення аеровокзалу залежать від типу повітряного транспорту, що обслуговується в аеропорті.

Основними принципами при проектуванні аеровокзалу слід враховувати функції ряду факторів:

- прогнозування об'ємів і характеру повітряних перевезень;
- кількість працюючих авіакомпаній в аеропорті;
- розподіл руху повітряних суден між міжнародними та внутрішніми авіалініями;
- кількість польотів, що здійснюються за розкладом, і чартерних польотів;
- наявність вільної земельної ділянки;
- основні види транспорту для під'їзду до аеропорту;
- типи фінансування.

Основна задача проектування полягає в виборі принципової системи обслуговування пасажирів: централізованого чи децентралізованого типу.

При централізованій системі всі пункти обслуговування пасажирів розподіляються при можливості на великі відстані один від одного в межах одного обмеженого простору. Процес обслуговування пасажирів звичайно включає в себе продаж квитків, реєстрацію квитків і оформлення багажу, митний та імміграційний контроль, видачу багажу та інколи спеціальну перевірку пасажирів і їх ручної поклажі. Всі торговельні та службові приміщення також групуються в центральному аеровокзалі.

Децентралізована система передбачає розподіл пунктів обслуговування пасажирів, торговельних і службових приміщень між окремими центрами аеровокзального комплексу. Ця система дозволяє значно спростити

обслуговування пасажирів за рахунок розміщення контрольних пунктів (при виході на посадку) в незалежних аеровокзалах (принцип розділених аеровокзалів), призначений для окремих авіакомпаній. На практиці можуть мати місце і проміжні рішення, що передбачатимуть застосування централізованої та децентралізованої систем обслуговування пасажирів (рис. 1).

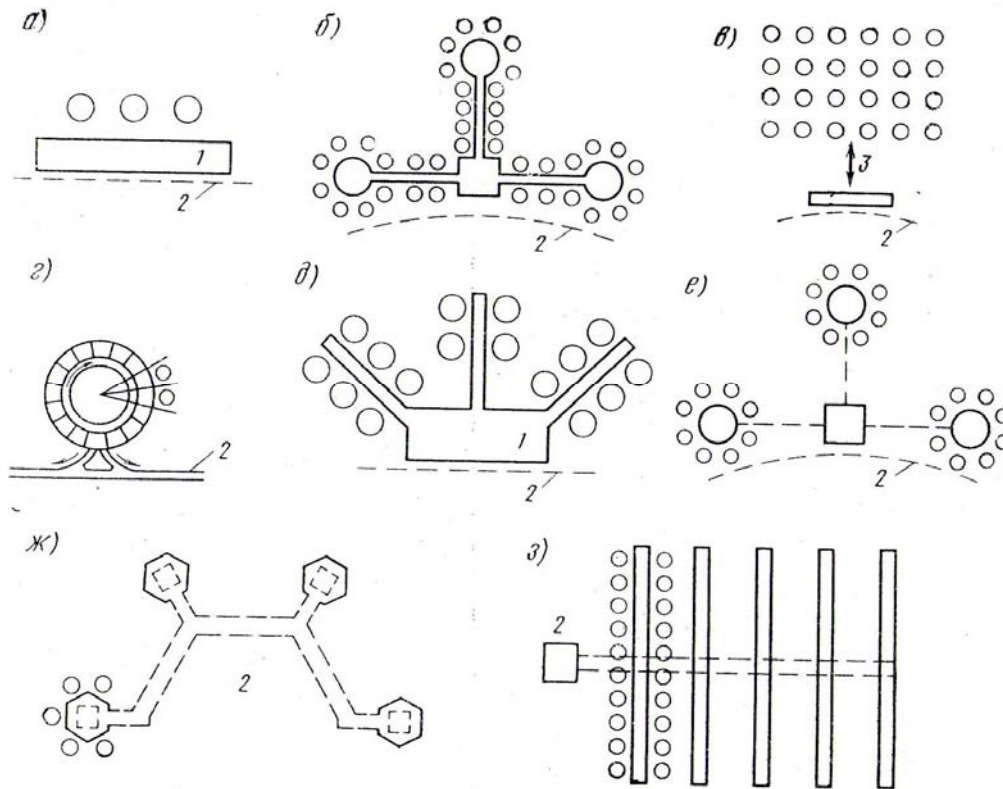

Рис. 1. Планувальні рішення пасажирських аеровокзалів:

а – пасажирський перон відкритого типу; б - центральний аеровокзал з сателітами, з'єднаними галереями з основним; в - віддалений пасажирський перон; г – одиночний аеровокзал з місцями стоянки для прибувчих повітряних суден; д - центральний аеровокзал з посадковими галереями; е - центральний аеровокзал з віддаленими сателітами; ж – схема незалежних аеровокзалів; з – аеровокзал з віддаленими один від одного посадковими пірсами; 1 – будівля аеровокзалу; 2 – під'їзна дорога; 3 – внутрішня дорога

Прикладами планувальних рішень аеровокзалів (див. рис. 1) є такі:

1. Перон відкритого типу. Найбільш компактне рішення із всіх існуючих варіантів планування пасажирських перонів є проста схема пасажирського перону відкритого типу (або лінійна) з одним аеровокзалом.

2. Центральний аеровокзал з посадковими галереями. Організація централізованої системи обслуговування пасажирів в аеровокзалі при потребі великої кількості стоянок повітряних суден може бути ефективно забезпечена за рахунок розвитку добудов аеровокзалу – посадкових галерей зі сторони літного поля.

3. Центральний аеровокзал з сателітами, з'єднаними галереями з основним. Планувальне рішення центрального аеровокзалу, з'єданого галереями з аеровокзалами – сателітами, є варіантом децентралізованої попередньої схеми.

4. Центральний аеровокзал з віддаленими сателітами. Для зв'язку віддалених сателітів з центральною спорудою аеровокзалу передбачається наземний чи підземний механізовані види транспорту.

5. Віддалений пасажирський перон. Для обслуговування віддалених стоянок зазвичай приймають автобуси. Відміною рисою технологічного рішення перону з віддаленими стоянками є те, що для перевезення пасажирів використовують автобуси, що повністю забезпечують централізоване обслуговування пасажирів аеровокзалу.

6. Незалежні аеровокзали. Система незалежних аеровокзалів складається із двох або більше споруд, в кожному з яких розміщена одна або декілька авіакомпаній і кожна має зв'язок з наземним транспортом.

7. Центральний аеровокзал з окремими посадковими пірсами. Ця система складається із центрального аеровокзалу, що з'єднана підземними галереями з віддаленими пірсами. Розміщено під покриттям перону підземні галереї, що з'єднують аеровокзал з посадковими пірсами, обладнують автоматизованими засобами для переміщення пасажирів та багажу.

Об'єктами дослідження було вибрано міжнародні аеропорти України.

Основними аеропортами України є "Бориспіль", "Дніпропетровськ", "Донецьк", "Київ" (Жуляни), "Львів", "Одеса", "Сімферополь", "Харків", "Запоріжжя", на які обслуговують значну частину від загального обсягу пасажирських повітряних перевезень. Менш потужними є аеропорти "Вінниця" (Гавришівка), "Івано-Франківськ", "Кіровоград", "Миколаїв", "Луганськ", "Полтава", "Рівне", "Суми", "Тернопіль", "Ужгород", "Херсон", "Хмельницький", "Чернівці", "Черкаси", "Бердянськ", "Ізмаїл", "Маріуполь", "Керч", "Кривий Ріг", "Севастополь", "Севєродонецьк".

Ознайомившись з планувальними принципами проектування аеровокзалу аеропортів зробимо висновок, що більшість міжнародних аеропортів України були створені по принциповій системі з централізованим обслуговуванням пасажирів аеропорту.

Основними проблемами для міжнародних аеропортів України є: відсутність вільної земельної ділянки для подальшого розвитку, будівництва нових під'їзних шляхів до аеропорту з використанням швидкісних видів транспорту, що обумовлене стрімким ростом попиту на авіа послуги.

Про це свідчить значне зростання у 2011 році обсягів перевезень пасажирів авіаційним транспортом України (рис.2), забезпечене за рахунок розвитку

міжнародних і внутрішніх регулярних перевезень. За підсумками року середній процент комерційного завантаження міжнародних регулярних рейсів виріс на 2,9 процентних пункта порівняно з 2010 роком та склав 53,9 %, внутрішніх – на 2,3 процентних пункта та склав 52,7 %.

Рис. 2. Динаміка обсягів авіаперевезень пасажирів у 2000-2011 р.р.

Комерційні рейси вітчизняних та іноземних авіакомпаній у 2011 році обслуговували 28 українських аеропортів та аеродромів (рис. 3), за підсумками року пасажиропотоки збільшились на 21,7 % та досягли 12,5 млн.пас., поштовантажопотоки – на 11 % та склали 47,2 тис.тонн. З них 8 млн.пасажирів та 37 тис.тонн вантажів та пошти обслуговано головним аеропортом країни Бориспіль (зростання показників відповідно на 20 % та 16 %). Мало місце значне зростання обсягів перевезень також в інших провідних українських аеропортах. Зменшення пасажиропотоків в аеропорту Львів пов'язане з реконструкцією штучної злітно-посадкової смуги.

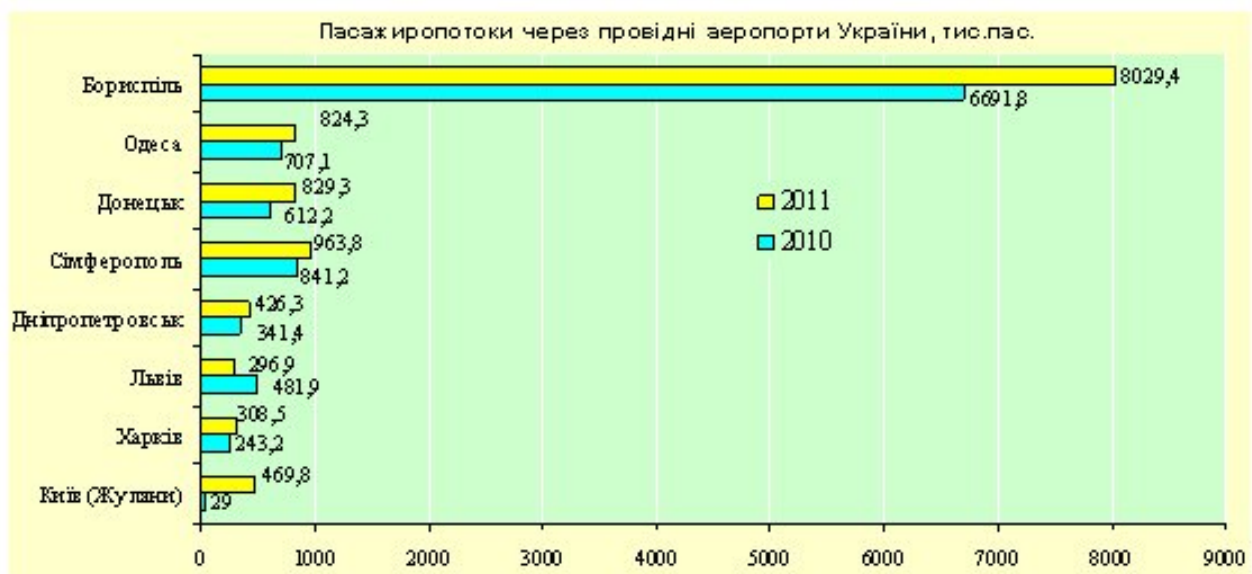

Рис. 3. Об'єм пасажиропотоків у 2010-2011 р.р.

Значне зростання пасажиропотоку в аеропортах є підставою для розгляду можливості подальшого розвитку аеровокзалу. У свою чергу, такі зміни тягнуть за собою зміну принципу обслуговування пасажирів аеропорту, та внесення змін в планувальні рішення аеровокзалів із розглядом поліпшення транспортного зв'язку аеропорту з містом, з використанням швидкісних видів транспорту. Рекомендацією є більш детальна оцінка існуючого становища перспектив зростання попиту на авіапослуги, можливості здійснення розвитку аеровокзалу та одночасний розвиток всього аеропорту.

ВИСНОВОК. Основні принципи аеровокзалу враховують фактори, при яких повноцінна робота аеропорту не можлива при зміні одного з них. Про це свідчать наведені приклади планувальних рішень аеровокзалу. Розглянувши більш детально планувальні рішення аеровокзалу можна зробити висновок, що міжнародні аеропорти України мають певну кількість не врахованих вимог. Рекомендацією є більш детальна оцінка існуючого становища перспектив зростання попиту на авіапослуги, можливості здійснення розвитку аеровокзалу та одночасний розвиток всього аеропорту.

Література

1. Ашфорд Н., Файт П. Проектирование аэропортов. М., 1988.
2. Кабінет Міністрів України. «Про концепцію розвитку аеропорту «Бориспіль» на період до 2020 року». 11.01.2007 № 5-р
3. <http://www.aviation.com.ua/news/22341/>
4. <http://avia.gov.ua/>

Аннотация

В статье выделены основные принципы проектирования аэровокзала. Детально рассмотрены планировочные решения аэровокзалов. Проанализировано планировочное решение и рост пассажиропотока основных аэропортов Украины. Предложено рекомендации.

Annotation

In the article basic factors are distinguished at planning of air terminals of airport. Plan decisions of air terminals are considered in detail. A plan decision and height of passenger stream of basic airports of Ukraine are analysed. Recommendations are offered.